

Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn

NHỮNG BƯỚC KHỞI ĐẦU CÔNG TRÌNH XÂY DỰNG HỌC VIỆN PHẬT GIÁO VIÊN GIÁC HANNOVER, ĐỨC

Dẫn Nhập:

Ngày 30.05.2026, trong khuôn khổ Đại lễ Phật Đản Phật lịch 2570, Tổ đình Viên Giác (Hannover, Đức) đã long trọng tổ chức Lễ Khai móng Xây dựng Học viện Phật giáo Viên Giác. Quang lâm tham dự Đại lễ từ 29.-31.05.26 đã có trên 30 chư Tôn đức Tăng Ni cùng gần 5.000 quan khách và Phật tử từ nhiều quốc gia Âu Châu.

Công trình Học viện Phật giáo Viên Giác được xem là một dấu mốc quan trọng trong sự nghiệp giáo dục Phật giáo Việt Nam tại hải ngoại của Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất. Khi còn sinh tiền, Cố Hòa thượng Thích Tuệ Sỹ cũng đã nhiều lần bày tỏ tâm nguyện về việc hình thành một cơ sở giáo dục Phật giáo cấp đại học tại Âu Châu, tương xứng với những truyền thống Phật giáo lớn của các quốc gia khác. Tâm nguyện ấy cũng chính là ước mơ được Hòa thượng Thích Như Điển, Đệ nhị Chủ tịch Hội đồng Điều hành GHPGVNTN Âu Châu, ấp ủ và theo đuổi trong nhiều năm qua.

Nhằm giúp quý Phật tử và độc giả khắp nơi có cái nhìn khái quát về mục đích, ý nghĩa cũng như tiến trình thực hiện công trình này, phóng viên Tạp chí Viên Giác đã thực hiện một cuộc phỏng vấn với hai vị đảm trách vai trò chủ chốt của công trình.

Nội dung cuộc phỏng vấn gồm hai phần:

PHẦN I: Phỏng vấn Hòa thượng Thích Như Điển, người khởi xướng công trình.

PHẦN II: Phỏng vấn cô Hoàng Thu Trang, kiến trúc sư và chỉ huy thi công công trình.

* * *

Phóng Viên của Tạp Chí Viên Giác

PHẦN I: PHỎNG VẤN HÒA THƯỢNG THÍCH NHƯ ĐIỂN

1. Xin Hòa Thượng cho biết nhân duyên đã đưa đến ý tưởng xây dựng Học Viện Phật Giáo Viên Giác với quy mô hàn lâm ở Hannover Đức quốc? Ước nguyện này được hình thành từ khi nào?

- Tôi đến Đức từ năm 1977. Năm 1978 đã thành lập Niệm Phật Đường Viên Giác tại Kestner Str. thành phố Hannover. Tôi vừa đi học tiếp tục ngành Giáo Dục tại Đại Học

Hòa Thượng Thích Như Điển

Hannover, vừa chăm lo Phật sự cho những người Việt Nam mới đến tỵ nạn tại Niedersachsen và một số các Anh Chị Em Sinh Viên Việt Nam du học tại đây từ trước năm 1975.

Sự học và sự tu đối với tôi lúc nào cũng đi song song với nhau nên tôi vẫn thường hay nói là: **”Sự học không làm cho chúng ta giải thoát được, nhưng nếu muốn mở cánh cửa giải thoát phải cần đến cả sự tu và sự học”**. Đây là phương châm của tôi đi vào Đời để làm việc Đạo; nên hoài bão là làm sao mọi người cùng tu và cùng học, để làm rõ thêm chân lý của Đức Thế Tôn. Nên sau khi xây dựng chùa Viên Giác xong (1993) và nhất là sau năm 2003 khi tôi đã về ngôi Phương

Trượng, có một miếng đất sát cạnh chùa gần 5.000m² do ông Dr. Mehmel rao bán; nhưng đến năm 2004-2005 chúng tôi mới bắt đầu vận động tiền bạc để mua; lúc đó Thầy Hạnh Tấn làm đệ nhất Trụ Trì (2003-2008). Khi mua đất xong tôi dự định cho xây dựng một Trung Tâm Dưỡng Lão cho người Việt tại Đức; nhưng qua thời gian năm tháng kéo dài, mặc dầu đã vẽ đồ án để xin phép xây cất; nhưng không thể thực hiện được vì nhân sự và tài chánh tốn kém quá cao, cũng như chúng ta không có đủ nhân viên chuyên môn. Vì vậy dự án ấy phải ngưng.

Đến khi Thầy Hạnh Giới nhận làm đệ nhị Trụ Trì chùa Viên Giác (2008-2017) tôi suy nghĩ mãi là nên làm gì với khu đất trống này? Lúc đó chúng tôi nảy ra ý định là nên cắt ra 2.500m² để xây dựng Quan Âm Các. Từ đó Quan Âm Các và hoa viên đã hoàn thành như ngày nay chúng ta đang thấy. Đến thời đệ tam Trụ Trì là Thầy Hạnh Bốn (2017-2022) tôi muốn thực hiện xây cất nơi phần đất còn lại một Học Viện hay một Phật Học Viện; nhưng tánh Thầy Hạnh Bốn rất kỹ lưỡng nên còn chần chờ. Đồng thời giai đoạn năm 2021-2022 là giai đoạn Covid xảy ra khắp nơi trên thế giới; nên sự cản trở của Thầy Hạnh Bốn cũng là điều đáng ghi nhận. Mặc dầu vậy chương trình thực hiện xây dựng một Học Viện vẫn nhờ kiến trúc sư Hoàng Thu Trang thực hiện.

Khi Thầy Hạnh Định đảm nhận đệ tứ Trụ Trì Tổ Đình Viên Giác (từ 2022 đến nay) tôi đề nghị tiếp tục chương trình xây dựng Học Viện Phật Giáo Viên Giác này thì Thầy Hạnh Định hoan nghênh và Thầy trò chúng tôi gồm: Thầy Hạnh Tấn, Thầy Hạnh Giới, Thầy Hạnh Hòa, Thầy Hạnh Định, Thầy Hạnh Bốn cùng tôi và Kiến Trúc Sư ngồi lại bàn thống nhất với nhau để cô Kiến Trúc Sư tiếp tục vẽ cũng như sửa đổi Học Viện theo ý kiến chung của nhiều Thầy trong môn phong Viên Giác. Đây chính là nhân duyên và ước nguyện ban đầu được thành tựu.

2. Theo Hòa Thượng, nhu cầu đào tạo Tăng Ni và thế hệ trẻ Phật tử Việt Nam ở hải ngoại hiện nay đang đứng trước những thách thức gì, và Học Viện PG Viên Giác sắp hình thành sẽ góp phần giải quyết điều đó như thế nào?

- Ông Bà mình hay nói rằng: ”Cùng tắc biến, biến tắc thông, thông tắc cửu”. Trong khi đang lập đồ án đưa lên Sở Xây dựng Thành phố Hannover xét duyệt thì từ Nhật Bản, Ôn Tuệ Sỹ đang chữa bệnh tại đó có điện thoại cho tôi, có ý định là chúng ta nên có một cơ sở giáo dục Phật Giáo độc lập ở Hải Ngoại để đào tạo Tăng Ni, Phật Tử các cổ ngữ như tiếng Sanskrit, Pali, Tây Tạng để sau này có thể đối chiếu hay phiên dịch những Kinh sách bằng những cổ ngữ này ra Việt ngữ; chứ không chỉ thuần căn cứ vào các bản Hán ngữ. Làm được vậy thì Kinh Văn sẽ chính xác và chuẩn hơn. Và Ôn cũng nhấn mạnh rằng, do tình hình chính trị hiện nay thì một cơ sở như vậy chỉ có thể thực hiện ở Âu Châu thôi. Thời điểm đó là vào năm 2021-2022. Sau khi Ôn giao nhiệm vụ cho tôi và Hội đồng Điều hành Ủy Ban Phiên Dịch

Trung Ương cũng như Hội Đồng Hoàng Pháp của GHPGVNTN, thì Ôn đã viên tịch vào ngày 24.11.2023. Cuối năm đó giấy phép cho xây dựng Học Viện Phật Giáo Viên Giác cũng đã được thành phố Hannover cấp.

Đây là nhân duyên lúc ban đầu và cũng là một thách thức không nhỏ với giai đoạn trong hiện tại vì người xuất gia quá ít; còn Phật Tử tại gia phát tâm xuất gia còn bị ràng buộc bởi nhiều việc của thế gian, nên việc cởi bỏ mọi việc của thế trần để bước vào con đường tu, không phải là chuyện dễ dãi so với vài thập niên về trước. Thêm vào đó, với việc phát triển phương tiện kỹ thuật trực tuyến hiện nay, chúng ta cũng có thể có nhiều cách giải quyết về việc dạy và học trong tương lai, nhiều trường hợp không nhất thiết phải đến trường mà ở bất cứ nơi đâu trên thế giới cũng có thể vào học qua hệ thống Online. Do vậy đây là một triển vọng mới để các học viên trong tương lai - cả Tăng Ni và Phật Tử trên toàn cầu - có thể phối hợp nhiều phương tiện để tham dự các khóa học.

3. Trong suốt quá trình chuẩn bị và triển khai dự án, công trình đã gặp những khó khăn nào về pháp lý, tài chính, nhân lực cũng như niềm tin của cộng đồng Tăng Ni và Phật tử?

- Khi thực hiện bất cứ một dự án nào dù nhỏ hay lớn cũng đều có những khó khăn đi kèm. Khó khăn ban đầu là ý kiến của Quý Thầy chưa thống nhất về phòng ốc, về chi tiêu, về nhân sự; nhưng cuối cùng cũng đã cố gắng vượt qua. Vì “chung tay mới vỡ nên kêu”, do Quý Thầy hầu hết đều đồng lòng bắt tay vào xây dựng, nên nhân lễ Phật Đản năm 2024 đã làm lễ Khởi công Đặt viên đá đầu tiên để xây dựng. Nhưng không ngờ chúng ta đã gặp một sự kháng cự của một Hãng hóa học cách Học Viện chừng 800 mét. Họ đã kiện Sở xây dựng thành phố Hannover là tại sao cho phép để xây dựng một cơ sở nằm quá gần công ty của họ mà theo luật của EU kể từ năm 2020 là không thể. Thế rồi giữa thành phố và Hãng hóa học ở gần chùa đơn qua thư lại kéo dài gần 2 năm như vậy. Lúc ấy tôi mới đề nghị là chúng ta nên viết một văn thư cho Tòa Án và Sở xây dựng TP Hannover là hai bên nên gặp nhau để dàn xếp giải hòa tại Tòa án. Lịch hẹn để giải quyết tại Tòa án Hannover là 20.1.2026.

Ngày 19.1.2026 quý Thầy: Hạnh Hòa, Hạnh Giới, Hạnh Bản đã cùng vân tập về chùa Viên Giác để chuẩn bị tinh thần, ngày hôm sau sẽ cùng đến tham dự phiên điều trần có luật sư thành phố và luật sư của Hãng hóa học. Lúc ấy tôi đang ở Úc với Hòa Thượng Thích Bảo Lạc. Bất ngờ tôi nhận điện thoại từ Cô Trang Kiến Trúc Sư thưa là: “Bên đưa đơn kiện thành phố đã tự động rút đơn”. Chỉ đơn giản vậy thôi mà Hòa Thượng Thích Bảo Lạc và tôi mừng vui không tả xiết. Đêm đó tại Thiền Lâm Pháp Bảo Sydney tôi không chợp mắt được lần nào, vì quá đổi vui mừng cho việc chờ đợi đã 2 năm. Chờ đến sáng ngày 20.1 bên Úc thì mới tối ngày 19.1.2026 tại Đức, khi quý Thầy tập họp đầy đủ tại Viên Giác cho buổi họp trực tuyến nội bộ tôi mới báo tin này. Thầy nào cũng vui mừng vì không cần phải đến chốn công đường mà việc Phật đã có Hộ Pháp lo liệu cho để có thể tiến hành.

Do vậy vào ngày 30.5.2026 năm nay, nhân lễ Phật Đản Phật lịch 2570, chúng tôi đã tổ chức Lễ cầu an cũng như Lễ Khai Móng Xây Dựng Học Viện. Số người về dự lễ từ ngày 29.-31.5.2026 không dưới 5.000 chư Tăng Ni và Phật Tử và việc cúng dường xây dựng Học Viện lại được bà con Phật Tử cùng chư Tăng Ni khắp nơi tiếp tục ủng hộ gấp nhiều lần hơn. Về tài chánh thì việc cúng dường là chánh; nhưng cũng có thêm phần mượn Hội Thiện không lời của các Phật Tử và tìm những nhà tài trợ để giúp cho Học Viện hoàn thành sơ bộ phần thô của 5 tầng; mỗi tầng 1.000m². Chi phí cho phần thô chắc không dưới 3 triệu Euro, mà hiện tại chúng ta mới chỉ có một nửa số tiền đó. Còn phần nội thất sẽ do các Phật Tử công quả chuyên môn thực hiện và số tiền mua sắm vật liệu cũng sẽ cần thêm 3 đến 4 triệu Euro nữa. Chúng ta cứ từ từ thực hiện cho đến năm 2029, dự định lúc ấy sẽ làm Lễ khánh thành.

Khi quý Phật Tử khắp nơi thấy chúng ta bắt đầu thì họ sẽ tiếp tục hộ trì bằng nhiều cách khác nhau để Học Viện sẽ thành tựu trong thời gian như dự kiến.

4. Khi lựa chọn kiến trúc sư và định hướng thiết kế, Hòa Thượng mong muốn công trình phải thể hiện được những giá trị đặc thù nào của Phật giáo và Phật giáo Việt Nam?

- Khi lựa chọn kiến trúc sư, quý Thầy mong tìm được một người vừa có thiện tâm, vừa am hiểu luật xây dựng tại Đức, đồng thời có kiến thức nhất định về Phật giáo và văn hóa Việt Nam. Học Viện phải đáp ứng những nhu cầu về phương tiện phòng ốc công cộng, lớp học, thư viện, Thiền đường, phòng tưởng niệm, phòng lưu trú, nhà bếp, hội trường, vệ sinh công cộng v.v...; nhưng bên cạnh đó học viện cũng phải làm sao đáp ứng được việc tham dự của nhiều ngàn người cùng một lúc khi có lễ hội lớn. Chúng tôi rất may mắn khi nhận được sự cộng tác tận tâm của cô Kiến trúc sư Hoàng Thu Trang cùng công ty chuyên về Dịch vụ Kiến trúc do cô điều hành. Điều đặc biệt đáng quý là toàn bộ việc điều hành chuyên môn liên quan đến thiết kế và thủ tục kiến trúc đều được cô phát tâm cúng dường Tam Bảo, hoàn toàn không nhận thù lao. Không những vậy, cô còn vận động các anh chị em trong gia đình cùng chung tay đóng góp công sức và một ít tài lực cho công trình. Chẳng hạn, vừa qua cô và gia đình sau Lễ Quy Y Tam Bảo đã phát tâm cúng dường toàn bộ kinh phí lắp đặt hệ thống cửa sổ cho Phòng tưởng niệm ở tầng ba của Học viện. Chúng tôi xin thành tâm niệm ân và nguyện hồi hướng mọi công đức của cô Hoàng Thu Trang cùng gia đình lên ba ngôi Tam Bảo, cầu chúc quý vị luôn được an lạc, cát tường và thành tựu mọi thiện duyên.

5. Có khoảnh khắc nào hay sự kiện nào trong quá trình xây dựng khiến Hòa Thượng xúc động nhất hoặc cảm nhận rõ nhất sự hộ trì của Tam Bảo và sự đồng hành của Tứ Chúng?

HT Thích Tánh Thiệt (hàng trước, phải) và HT Thích Như Điển (hàng trước, trái) cùng chư Tôn Đức Tăng Ni và Phật Tử trong Lễ Khai Móng Xây Dựng Học Viện sáng ngày 30.5.2026 tại địa điểm công trường.

- Việc cầu nguyện vẫn là công việc hằng ngày của chúng tôi; nhất là trong thời gian chưa được phép xây dựng trong vòng 2 năm qua. Do vậy, như bên trên đã trình bày, sự kiện Hãng hóa học bên cạnh Học Viện tự động rút đơn vào ngày 19.1. qua ngày 20.1.2026 là một trong những sự kiện xúc động nhất. Cũng như lễ Khai móng xây dựng Học Viện vào sáng ngày 30.5.2026 có Hòa Thượng Thích Tánh Thiệt, đệ nhất chủ tịch Hội đồng Điều hành GHPGVNTNAC đến chứng minh cùng chư Tôn Đức Tăng Ni khắp nơi từ Âu Châu về tham dự cùng hàng ngàn Phật Tử đến đây để cùng hòa chung niềm vui với Tổ Đình Viên Giác và chúng tôi. Đây chính là sự đồng hành của tứ chúng và sự gia hộ của Tam Bảo.

6. Hòa Thượng hình dung vai trò của Học Viện PG Viên Giác sau 20 hay 50 năm nữa sẽ như thế nào đối với cộng đồng Phật giáo tại châu Âu?

- Khi thời gian trôi qua, mọi việc luôn biến thiên theo chu kỳ của thành, trụ, hoại, diệt. Việc này chúng ta phải chấp nhận. Nhưng tôi hy vọng rằng Quý Thầy và Quý Phật Tử có trách nhiệm chăm lo việc trọng đại này sẽ không làm cô phụ ý nguyện của người đi trước

là được rồi. Bởi vì tục ngữ Đức cũng có câu: "Nếu không có bắt đầu thì sẽ không có cái chấm dứt" và tục ngữ Pháp cũng biểu hiện việc này bằng câu châm ngôn: "Việc gì đến, sẽ đến". Chỉ đơn giản vậy thôi.

7. Nếu một ngày nào đó thế hệ kế thừa tiếp nối công trình, điều nào là giá trị cốt lõi mà Hòa Thượng mong muốn họ nên tiếp tục gìn giữ?

- Thời gian thay đổi, sơn hà đại địa cũng đổi thay theo. Do vậy tôi mong rằng thế hệ kế thừa của Quý Thầy, Cô và Quý Phật Tử của Học Viện này hãy cứ thay đổi theo chiều hướng tốt; nhưng cũng không nên quên hẳn chủ trương và tâm huyết của những người sáng lập ra Học Viện từ thuở ban đầu.

8. Sau tất cả những nỗ lực vừa qua, Hòa Thượng cảm thấy điều gì là thành tựu lớn nhất và đáng trân quý nhất của công trình? Đó là bản thân ngôi học viện hay chính sự đồng lòng của cộng đồng?

- Sự thành tựu nào cũng có nhiều yếu tố chính và nhiều yếu tố phụ đi kèm theo sau. Cho nên tục ngữ Việt Nam của chúng ta cũng có câu: "Một cây làm chẳng nên non / Ba cây chụm lại thành hòn núi cao" là vậy. Qua những nỗ lực mà chúng ta có được như ngày hôm nay không phải chỉ có một mình tôi hay Quý Thầy, Quý Cô và một vài Phật Tử, mà là một bó đũa gồm nhiều chiếc gộp lại mà thành. Với sự chung lưng góp sức ấy chúng ta sẽ thành tựu việc: "Hợp quần gây sức mạnh". Đây là sự thành tựu của tất cả mọi người, Tăng cũng như Tục.

9. Nếu gửi gắm một lời nhắn gọn đến thế hệ Tăng Ni và Phật tử trẻ sẽ tông học tại đây trong tương lai, Hòa Thượng muốn nhắn nhủ điều gì?

- Ngày tôi mới thể phát xuất gia vào năm 1964, sau một thời gian ngắn học thuộc hai thời công phu và tập quen với nếp sống thiền môn, một hôm Sư phụ tôi – Cố Đại lão Hòa thượng thượng Long hạ Trí – dạy tôi chuẩn bị sách vở để hôm sau đi học tại Trường Trung học Diên Hồng (sau đó năm 1965 mới chính thức vào học trường Trung học Bồ Đề) ở Hội An. Tôi hết sức ngạc nhiên và thưa rằng: "Bạch Thầy, con tưởng vào chùa đi tu thì không còn phải đi học nữa." Lúc ấy, Sư phụ đã ân cần giảng giải cho tôi hiểu tầm quan trọng của việc học đối với đời sống của một người tu sĩ trên con đường phụng sự Chánh pháp. Những lời dạy ấy đã trở thành hành trang quý báu mà tôi luôn mang theo bên mình và cố gắng thực hành suốt hơn sáu mươi năm qua.

Vì vậy, hôm nay, đối với Tăng Ni trẻ và quý Phật tử về đây tham học, tôi luôn mong rằng quý vị ý thức được sự song hành giữa tu và học. **Học để mở mang trí tuệ, tu để chuyển hóa thân tâm, phụng sự để làm đẹp cuộc đời.** Đó cũng chính là ý nghĩa của ba chữ "**Văn – Tư – Tu**" trong nhà Phật: nghe học để mở rộng hiểu biết, suy tư để thấu đạt chân lý, và thực hành để chuyển hóa, thành tựu trí tuệ. Đây là ba bước đi không thể thiếu trên con đường tu dưỡng tâm linh. Người Tây phương cũng rất trân trọng giá trị của tri thức. Triết gia Francis Bacon từng nói: "Knowledge is power - Tri thức là sức mạnh." Đối với người học Phật, tri thức không chỉ là sức mạnh để xây dựng cuộc đời, mà còn là ánh sáng dẫn đường cho sự tu tập và giáo hóa quần sinh. Đó là những điều tâm huyết mà tôi đã học được từ Thầy Tổ và thực hành liên tục trong hơn sáu mươi năm qua, hôm nay xin được gửi gắm lại đến thế hệ trẻ như một hành trang cho con đường tu học và phụng sự mai sau. Xin cảm ơn tất cả Quý Vị.

PHẦN II: PHÒNG VẤN KIẾN TRÚC SƯ HOÀNG THU TRANG

1. Đầu tiên xin cô KTS Thu Trang giới thiệu vài nét về bản thân và Công ty của cô để độc giả hiểu thêm về hành trình nghề nghiệp của cô và Công ty.

- Sau khi hoàn thành chương trình học ngành kiến trúc vào tháng 7 năm 1992, tôi đã làm việc trong ba năm với tư cách là nhân viên tại một công ty xây dựng. Từ năm 1995, tôi chuyển sang hành nghề tự do. Ban đầu, phạm vi dịch vụ của tôi bao gồm toàn bộ các giai đoạn dịch vụ theo quy định HOAI¹ dành cho kiến trúc sư. Trong hơn 15 năm qua, trọng tâm nghề nghiệp của tôi là điều phối dự án và quản lý dự án. Trong quá trình đó, tôi đã tham gia quản lý nhiều dự án quy mô lớn, bao gồm các trung tâm thương mại, tòa nhà văn phòng, viện nghiên cứu, ngân hàng và khu dân cư hiện đại.

2. Xin cô cho biết: Ý tưởng thiết kế ban đầu của công trình Học Viện PG Viên Giác được hình thành từ đâu?

- Ý tưởng thiết kế ban đầu của công trình Học Viện Phật Giáo Viên Giác bắt nguồn từ tâm nguyện mà Sư Ông đã ấp ủ trong suốt hơn 20 năm qua: xây dựng một nơi tu học trang nghiêm, thanh tịnh và gần gũi với tinh thần Phật giáo. Học Viện không chỉ dành riêng cho cộng đồng tại Đức và châu Âu, mà còn hướng đến cộng đồng Phật tử nói chung trên toàn thế giới. Công trình không chỉ là nơi sinh hoạt và học tập, mà còn mang ý nghĩa gìn giữ văn hóa, truyền thống, đồng thời tạo nên một không gian an lạc cho cộng đồng.

3. Khi bắt đầu dự án, cô và các cộng sự đã làm thế nào để kiến trúc cân bằng giữa yêu cầu sinh hoạt của một học viện hàn lâm tại Âu Châu với bản sắc văn hóa và tinh thần Phật giáo Việt Nam? Vì sao cô chọn phong cách kiến trúc này cho học viện?

- Trước khi bắt đầu thiết kế công trình mới của Học viện Phật giáo Viên Giác, tôi đã có nhiều buổi làm việc với Hòa thượng và chư Tăng, những vị phụ trách về công năng sử dụng cũng như nhóm quy hoạch. Sau khi quý Ngài giải thích cho tôi về ý nghĩa của Học viện dự kiến xây dựng cũng như các công năng sử dụng cần thiết, trong suy nghĩ của tôi đã nhanh chóng hình thành một định hướng rõ ràng về diện mạo và cách tổ chức cơ bản của Học viện Học Phật giáo trong tương lai.

Trên cơ sở đó, trước tiên một khái niệm không gian tổng thể đã được hình thành. Sau đó, các khu vực trách nhiệm được phân chia cho từng quý Thầy nghiên cứu sâu vào. Đối với tầng hầm, ban đầu TT Hạnh Bốn phụ trách, sau đó là TT Hạnh Định. Trách nhiệm đối với tầng 1, tức trung tâm giáo dục cùng với thư viện quốc tế, do TT Hạnh Tấn đảm nhận. Khu vực cư trú tại tầng 2 do tôi phụ trách trên cơ sở trao đổi và thống nhất với quý Thầy. TT Hạnh Giới phụ trách không gian thực hành dành cho Thiền đường. Phòng tưởng niệm thuộc trách nhiệm của Hòa thượng và TT Hạnh Giới. Sau khi nhận được phản hồi từ quý Thầy, nhu cầu sử dụng từng không gian cùng với diện tích tương ứng đã được ghi nhận. Từ đó, khái niệm không gian tiếp tục được phát triển và hoàn thiện.

KTS Hoàng Thu Trang trình bày dự án công trình

¹ HOAI: Honorarordnung für Architekten und Ingenieure – Quy định về phí kiến trúc sư và kỹ sư ở Đức. BBT Tạp Chí Viên Giác chú thích.

Nhìn lại, tôi có thể nói rằng Học Viện Học Phật Giáo Viên Giác dự kiến xây dựng đáp ứng được những yêu cầu của một viện học thuật tại châu Âu, đồng thời vẫn gìn giữ và thể hiện một cách trang nghiêm bản sắc văn hóa cũng như tinh thần của Phật giáo Việt Nam ở hải ngoại. Tôi đã lựa chọn một cơ cấu kiến trúc rất giản dị nhằm tiết kiệm chi phí, nhưng vẫn đáp ứng đầy đủ các yêu cầu của pháp luật xây dựng tại Đức nói riêng và châu Âu nói chung. Trong ngành kiến trúc tại Đức, cách tiếp cận này thường được hiểu là một hình khối đơn giản, hợp lý, tiết kiệm nhưng vẫn đạt hiệu quả sử dụng tốt.

4. Khó khăn lớn nhất trong giai đoạn thiết kế là gì? Có thay đổi quan trọng nào so với phương án ban đầu không? Trong quá trình làm việc với Hòa Thượng và chư Tăng ở Viên Giác, có ý tưởng nào được điều chỉnh lại nhiều lần trước khi đạt được sự đồng thuận cuối cùng không?

- Phương án thiết kế đầu tiên khi đó đã đạt mức độ sẵn sàng để nộp hồ sơ xin phép xây dựng và về cơ bản dựa trên những ý tưởng sử dụng cũng như yêu cầu của vị trụ trì lúc đó là TT Thích Hạnh Bốn. Theo đó từ tầng 2 trở lên, công trình cần được phân chia riêng biệt theo mục đích sử dụng. Tuy nhiên, ngay trước khi nộp hồ sơ xin phép xây dựng, đã có sự kiện thay đổi nhiệm kỳ của vị Trụ trì Tổ đình. Tân trụ trì là TT Thích Hạnh Định mong muốn từ tầng 2 trở lên có một cơ cấu mặt bằng khác. Do vậy, toàn bộ phương án thiết kế đã phải được chỉnh sửa lại. Đối với cá nhân tôi, sau 33 năm kinh nghiệm hành nghề, đây là lần đầu tiên tôi phải hủy bỏ hoàn toàn một phương án thiết kế đã hoàn chỉnh cho việc nộp hồ sơ xin phép xây dựng. Tôi mong rằng đây là lần đầu tiên và cũng sẽ là lần cuối cùng trong sự nghiệp hành nghề kiến trúc của mình.

5. Những tiến trình theo từng giai đoạn của công trình trong thời gian tới đến lúc hoàn thành là gì? Vật liệu chính được chọn dựa theo tiêu chuẩn nào?

- Công tác đào đất, bao gồm hệ thống đường ống kỹ thuật dưới nền móng cũng như lớp bê-tông lót, dự kiến sẽ được hoàn thành vào cuối tháng 6. Rất tiếc, hiện nay chúng tôi vẫn chưa nhận được hồ sơ thẩm tra kết cấu. Vì vậy, thời điểm khởi công phần thô dự kiến từ tháng 7 có khả năng sẽ bị chậm lại. Sau khi hoàn thành phần thô, các công tác chống thấm mái sẽ được triển khai. Song song với đó là công tác lắp đặt cửa sổ và thi công mặt dựng. Tiếp theo sẽ là phần kỹ thuật công trình cũng như các hạng mục hoàn thiện khác.

6. Theo cô, có chi tiết kiến trúc nào ở đây mang ý nghĩa biểu tượng đặc biệt? Xin nêu một không gian hay biểu tượng kiến trúc nào được xem là “linh hồn” của công trình?

Công trình dự kiến thoát nhìn có vẻ đơn giản và thực tiễn về mặt kiến trúc. Tuy nhiên, chính tầng 1, với cách phân chia không gian, thiết kế nội thất và công năng sử dụng, mới là phần quan trọng nhất của Học viện. Trọng tâm của tầng này là một thư viện lớn, nơi sẽ lưu trữ nhiều sách quý về Phật pháp, được sưu tầm bằng nhiều ngôn ngữ khác nhau. Bao quanh thư viện là các lớp học, giảng đường, phòng trà, cũng như những không gian để nghỉ ngơi, trao đổi và nuôi dưỡng ý thức. Chính tầng này mới là trái tim và linh hồn của Học viện, vì nơi đây không chỉ phục vụ việc học tập và nghiên cứu Phật pháp, mà còn tạo nên một không gian thanh tịnh, gần gũi và sâu sắc cho sự tu học của mọi người.

Tầng 3, bên cạnh khu vực thực hành dành cho Thiền đường – nơi Tăng Ni và Phật tử thường xuyên xuyên sinh hoạt tu tập - còn có phòng tưởng niệm vị Hòa Thượng Khai Sơn Tổ đình Viên Giác. Không gian này ẩn chứa một ý nghĩa rất sâu sắc, ghi dấu hành trình từ lúc xuất gia cho đến khi trở thành Hòa thượng Phương trượng như ngày nay.

7. Theo góc nhìn chuyên môn, điều gì làm cho Học Viện PG Viên Giác trở thành một công trình đặc biệt trong số những dự án mà cô và công ty từng thực hiện trong thời gian qua? Và điều cô kỳ vọng nhất sau khi công trình Học viện PG Viên Giác này đi vào hoạt động là gì?

- So với tất cả những công trình mà tôi đã hoàn thành cho đến hôm nay, Học Viện Học Phật Giáo dự kiến xây dựng có thể được xem là một công trình đơn giản và khiêm nhường về mặt kiến trúc. Tuy nhiên, về ý nghĩa tâm linh đối với tôi, công trình này là điều không gì có thể so sánh được.

Từ khi bắt đầu thiết kế Học Viện Học Phật Giáo, đối với tôi cũng đồng thời bắt đầu một hành trình mới: Hành trình tìm hiểu sâu hơn, học hỏi và từng bước nương theo giáo lý của Đức Phật. Niềm hy vọng lớn nhất của tôi là sau khi Học Viện được đưa vào hoạt động, sẽ có nhiều người cư sĩ tại gia như tôi có đủ duyên lành được đến gần hơn với Chánh pháp, biết nương tựa vào Tam Bảo, nuôi dưỡng trí tuệ và lòng từ bi, để từ đó tìm thấy sự an lạc, tỉnh thức và ánh sáng của Phật Pháp trong đời sống hằng ngày.

8. Một câu hỏi hơi riêng tư. Được biết ngay trước khi bắt đầu Lễ Cầu Nguyện Cho Công Trình ngày 30.05.2026, cô và năm anh chị em trong gia đình họ Hoàng đã phát tâm Quy y Tam Bảo tại Tổ Đình Viên Giác. Cơ duyên nào từ quá trình đồng hành với công trình và với Tổ đình đã dẫn đến quyết định đặc biệt ấy?

- Vào mùa hè năm 2021, phương án thiết kế đầu tiên đã được bắt đầu. Hồ sơ xin phép xây dựng được nộp vào đúng ngày sinh nhật của Sư Ông Khai sơn Tổ đình Viên Giác, ngày 28.06.2022. Giấy phép xây dựng được cấp vào cuối năm 2023, nhưng mãi đến tháng 02 năm 2026 mới chính thức có hiệu lực pháp lý. Trong suốt những năm đó, Sư Ông luôn nhắc tôi rằng, chừng nào tôi chưa quy y Tam Bảo, thì tôi vẫn chưa phải là một Phật tử. Một ngày nọ, khi Sư Ông nhắc tôi lại điều này, tôi đã trả lời một cách rất tự nhiên: “Con sẽ làm điều đó khi chúng ta có được giấy phép xây dựng.”

Các anh chị em của tôi, những người đã đồng hành, ủng hộ tôi trong dự án này trong suốt nhiều năm cũng xem việc cùng thực hiện bước này là điều tự nhiên và sẵn lòng cùng tôi đi theo con đường đó.

9. Xin kết thúc cuộc trao đổi bằng một câu hỏi bên lề chuyên môn, nhưng lại rất ý nghĩa đối với nhiều độc giả Phật tử: Khi công trình này hoàn thành và đón những học viên đầu tiên, điều gì sẽ khiến cô cảm thấy mọi nỗ lực của mình đã được đền đáp xứng đáng?

- Khi Học Viện Học Phật Giáo Viên Giác được hoàn thành và đưa vào hoạt động, đó là sự thành tựu một tâm nguyện sâu sắc của tôi. Tôi xin hồi hướng công trình này để tưởng nhớ đến Bố tôi. Sinh thời, Bố tôi thường nói với chúng tôi rằng: Khi về già, Bố chỉ mong được về chùa quét lá đa, và khi mất xin được nương nơi cửa Phật.

Xin chân thành cảm ơn Kiến trúc sư Hoàng Thu Trang. Kính chúc cô cùng gia đình luôn được an lạc, mọi thiện duyên được viên thành.

* * *

Xin chấp tay nguyện cầu cho công trình xây dựng Học viện Phật Giáo Viên Giác sớm được hoàn thành như sở nguyện để góp phần phục vụ cho sự nghiệp giáo dục và hoằng pháp trong tương lai.

Nguyễn Đạo Văn Công Tuấn - Chủ Bút Tạp Chí Viên Giác (6/2026)

KÊU GỌI ĐÓNG GÓP MỘT MÉT VUÔNG XÂY DỰNG HỌC VIỆN PHẬT GIÁO VIÊN GIÁC

Học Viện Phật Giáo Viên Giác sẽ là một cơ sở giảng dạy về Phật học, các Ngôn ngữ Pali, Sanskrit, Tây Tạng & Việt tại Hannover, Đức ở cấp Đại học (có giảng kèm tiếng Anh và tiếng Đức). Học viện sẽ gồm 5 tầng, mỗi tầng 1000 mét vuông.

Công trình xây dựng đang tiến hành:

- ▶ Ngày 29.04.2026: Lễ cúng Long Thần Hộ Pháp và Thổ Địa. Đào móng cho tầng hầm, dọn dẹp khối bê-tông ngấm dưới lòng đất.
- ▶ Ngày 30.5.2026: Lễ đổ bê-tông Cột trụ đầu tiên của Học Viện. Bắt đầu công đoạn xây dựng.

Chúng tôi kêu gọi quý Phật tử và đồng hương cúng dường một hay nhiều lần cho **một mét vuông xây dựng, trị giá 1.500,- Euro.**

Cúng dường xin chuyển vào tài khoản sau đây:

Người nhận: Pagode Viên Giác

Nhà Bank: Sparkasse Hannover

IBAN: DE 90 2505 0180 0910 5706 55

BIC (SWIFT-Code): SPKHDE2HXXX